

Standardy techniczne i wytyczne formalne pisania pracy magisterskiej dla Osób Studiujących na kierunku psychologia Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Wprowadzenie ogólne

Przygotowanie pracy magisterskiej ma być wyrazem zainteresowania daną problematyką Osoby Studiującej i odpowiednich kwalifikacji Osoby Promującej, mieszczącej się merytorycznie w dyscyplinie psychologia (por. punkt 8 recenzji pracy magisterskiej: „Ocena stopnia, w jakim temat pracy odpowiada dyscyplinie, do której przyporządkowany został kierunek studiów”). Tytuł pracy magisterskiej (a więc i skrywająca się za nim tematyka) poddawany jest w sposób obligatoryjny zatwierdzeniu przez Komisję ds. Jakości Kształcenia. Modyfikacja tytułu pracy magisterskiej w wyjątkowych sytuacjach pozostaje możliwa i na wniosek Osoby Promującej ponownie podlega ocenie przez w/w komisję.

W treści pracy magisterskiej powinny znaleźć się odniesienia do najważniejszych dotychczas poczynionych ustaleń teoretycznych i ich weryfikacji empirycznych obejmujących problematykę pracy magisterskiej, odpowiednie do tego hipotezy, wnioski wypracowane w trakcie analiz teoretycznych i statystycznych, interpretacja i dyskusja wyników w odniesieniu do zaplecza teoretycznego, przyjętego i przedstawionego w pierwszej części pracy magisterskiej, jak i ich możliwych (przewidywanych) zastosowań w różnych obszarach aktywności zawodowej psychologa.

W odniesieniu do ramowych punktów przygotowania pracy magisterskiej wzorujemy się na wytycznych (standardach) APA, szczegółowo omówionych w: Skimina, E., Harasimczuk, J., Ciecuch, J. (2022). *Podstawowe standardy edytorskie naukowych tekstów psychologicznych w języku polskim na podstawie reguł APA 7*. Warszawa: Wydawnictwo Liberi Libri, <https://doi.org/10.47943/lib.9788363487560>. Plik pdf tej publikacji pozostaje w dostępnym swobodnym w zasobach internetowych.

Przygotowanie pracy magisterskiej ma pozostawać również wyrazem optymalnego i elastycznego projektu, głównie z uwagi na problematykę, grupę osób badanych (to nie „grupa badawcza”) i jej liczebności, narzędzi i procedur. Niemniej należy przyjąć określone standardy i wytyczne przy przygotowaniu pracy magisterskiej, głównie co do jej struktury, sposobów zapisu treści (języka, terminologii, symboli statystycznych), zapisu literatury cytowanej oraz wnikliwej korekty ostatecznej wersji pracy dyplomowej.

Pracę magisterską do obrony przekazuje Osoba Promująca w postaci pliku pdf. Stąd też nie drukuje się jej i nie składa w postaci oprawionego wydruku w sekretariacie Dziekanatu.

Standardy, wskazówki, wytyczne

Poniżej podawane są pewne wskazówki jako podpowiedzi przy przygotowaniu pracy magisterskiej.

1. Format pracy: A4.
2. Kolor papieru: biały.
3. Kolor druku: tekst pisany czarnym kolorem (inne kolory dopuszczalne na wykresach, rysunkach, zdjęciach, itp.).
4. Marginesy (jednakowe dla całego tekstu):
 - lewy = 2,5 cm na oprawę = 1,0 cm (po lewej)
 - prawy = 2,5 cm
 - górnym = 2,5 cm
 - dolny = 3,0 cm, stopka = 1,5 cm od dolnej krawędzi
5. Czcionka: Times New Roman.
6. Wielkość i styl czcionki:
 - 10 – normalna (przypisy, tytuły i opisy tabel, rysunków, wykresów)

12 – normalna (tekst główny i tytuły podpunktów 2. i 3. rzędu)

12 – pogrubiona (tytuły podpunktów)

14 – pogrubiona (tytuły punktów)

7. Interlinia: 1,5. Dla opisów tabel i wykresów interlinia pojedyncza: 1,0.

8. Justowanie pełne; do lewego i prawego marginesu.

9. Numeracja stron: prawy dolny róg. Numeracja liczona jest od strony tytułowej, ale na tejże stronie nie umieszcza się numeru strony.

10. Objętość tekstu głównego. Praca magisterska z psychologii powinna być pracą empiryczną (opisującą przeprowadzone badania). Ma pokazywać warsztat badawczy osoby studiującej. Dla prac magisterskich pisanych w paradygmacie ilościowym objętość pracy powinna wynosić ok. 70 stron (czyli ok. 120.000-150.000 znaków ze spacjami), a dla prac pisanych w paradygmacie jakościowym ok. 100 stron (70 stron + ewentualnie załączniki zawierające transkrypcje wywiadów, czyli ok. 180.000-200.000 znaków ze spacjami). Objętość maksymalna obejmuje całość – stronę tytułową, spis treści, streszczenie, tekst główny, spis literatury cytowanej, załącznik i oświadczenie Osoby Studiującej o osobistym jej przygotowaniu.

11. Praca powinna składać się z następujących elementów

1. Strona tytułowa [usuwamy linię Specjalność/Ścieżka specjalizacyjna, jeśli nie dotyczy Osoby Studiującej, pozostaje wówczas jedynie linia Kierunek:

Psychologia]

2. Spis treści

3. Streszczenie (abstrakt)

- a. w języku polskim
- b. w języku angielskim
- c. około 150-200 słów

4. Wstęp

a. Uzasadnienie wyboru tematu

5. Część teoretyczna (dotycząca teorii przedmiotu)

- a. Omówienie każdego z konstruktów używanych w pracy
- b. Przegląd badań

6. Część badawcza

a. Metodologia

- i. Cel badawczy
- ii. Problemy badawcze
- iii. Hipotezy badawcze
- iv. Zmienne (i ich wskaźniki)
- v. Grupa osób badanych
- vi. Opis zastosowanych metod i narzędzi i lub technik badawczych (uzasadnienie wybranej metodologii)

b. Wyniki

- i. Statystyki opisowe
- ii. Prezentacja wyników pozwalających na weryfikację hipotez

c. Dyskusja

- i. Odniesienie się do hipotez
- ii. Odniesienie się do literatury

7. Wnioski

- a. Ogólna konkluzja
- b. Wartość aplikacyjna wyników
- c. Ograniczenia badań
- d. Ewentualne dalsze kierunki badań

8. Literatura cytowana
 - a. Według standardu APA
9. Załączniki
10. Oświadczenie o samodzielności przygotowania pracy magisterskiej [Oświadczenie/według wzoru TUTAJ – pozycja piąta punktu 2. Struktura pracy dyplomowej]

Nota: Niekiedy spotkać można podpowiedź, że pkt. 10 powinien być jako pkt. 2.

- W modelu teoretycznym pracy magisterskiej należy szczegółowo opisać zmienne, które będą poddawane badaniu: jednej zmiennej zależnej i kilku zmiennych niezależnych. Można je przedstawić w postaci tabeli, bądź opisowo, z dodaniem wskaźników tychże zmiennych.

Przykład:

„Główne zmienne uwzględnione w niniejszych badaniach obejmowały:

samotność, na którą składały się: poczucie braku kontaktu z innymi, zerwanie więzi społecznych oraz poczucie braku przynależności do grupy społecznej;

samoocenę, na którą składały się: ogólna samoocena, obronne wzmacnianie samooceny, integracja tożsamości oraz osiem specyficznych komponentów samooceny jakimi są: kompetencje, poczucie bycia kochanym, popularność, zdolności przywódcze, samokontrola, samoakceptacja moralna, atrakcyjność fizyczna oraz witalność”.

- Badania prowadzone są zazwyczaj w paradygmacie ilościowym, dopuszcza się również podejście jakościowe.

- Badania do pracy magisterskiej nie mogą być prowadzone z wykorzystaniem jedynie ankiety, a oczekiwanym byłoby wykorzystanie dwóch narzędzi (przy czym co najmniej jedno standaryzowane). Liczba wykorzystanych narzędzi będzie zależeć o tego, ile zmiennych będzie poddawane badaniu. Zastosowane narzędzie / narzędzia badawcze powinno być szczegółowo opisane co do jego walorów diagnostycznych, sposobu przeprowadzania badania oraz sposobu obliczania wyników.

- Należy szczegółowo opisać (ze wskaźnikami) grupę osób badanych i grupę kontrolną (jeśli prowadzi się badania porównawcze). Opis powinien być ilustrowany odpowiednio tabelą, rysunkiem bądź wykresem.

- Przy badaniach z wykorzystaniem metod ilościowych, należy zbadać charakter rozkładu wyników (rozkład zbliżony do normalnego czy skośny) i dobrać odpowiednie statystyki (parametryczne lub nieparametryczne), czyli metody wnioskowania statystycznego (adekwatne) do wyników testów statystycznych dotyczących korelacji, regresji, wariancji. Należy ustalić współzależności między zmiennymi.

- Statystyczna analiza zebranych danych jest podstawą do weryfikacji hipotez, czyli sprawdzenia założeń (stwierdzeń) na kanwie rozkładu wyników uzyskanych w przeprowadzonych badaniach. W celu weryfikacji postawionych hipotez badawczych zaleca się wykonanie, np. analizy częstości, analizy podstawowych statystyk opisowych, testu normalności rozkładu Kołmogorowa-Smirnowa, testu *t*-Studenta, testu *U* Manna-Whitneya, jednoczynnikowej analizy wariancji w schemacie międzygrupowym, analizy korelacji *r* Pearsona. W celu weryfikacji postawionych hipotez badawczych analizy statystyczne przeprowadza się przy użyciu pakietu statystycznego, np. IBM SPSS Statistics 25 lub pakiet Jamovi.

12. Numeracja poszczególnych części tekstu: cyfrowa wielorzędowa, wg wzoru:

1. Tytuł punktu pierwszego {14 pkt.}

1.1. Tytuł podpunktu pierwszego rzędu {12 pkt.}

1.1.1. Tytuł podpunktu drugiego rzędu {12 pkt.}

2. Tytuł punktu drugiego {14 pkt.}

Po tytułach nie stawia się znaków przestankowych. Kolejne części pracy (punkty) zaczynamy zawsze od nowej strony, podpunkty już nie. Należy także zwracać uwagę, by ostatnie słowa określonej części nie wypadły na osobnej stronie – przyjmuje się, że na kartce powinno być nie mniej niż 3 zadrukowane linie.

13. Wyliczenia: w ciągu z tekstem lub w tzw. słupku, jedno pod drugim, lecz zgodnie z regułą konsekwencji – raz przyjęty sposób powinien być stosowany w całej pracy.

Jeżeli wyliczane jest coś w jednym akapicie używa się małych liter w nawiasach: (a) obiekt pierwszy, (b) obiekt drugi, (c) obiekt trzeci.

Jeżeli wyliczane jest coś jako seria akapitów, to wówczas stosuje się cyfry arabskie i stawia kropki. Należy pamiętać o różnym poziomie ogólności w wyliczeniach i stosować konsekwentnie jedną metodą w całej pracy (np. myślniki elementów podrzędnych). Przykład:

1. Obiekt pierwszy:

- element pierwszy obiektu pierwszego;
- element drugi obiektu pierwszego.

2. Obiekt drugi:

- element pierwszy obiektu drugiego;
- element drugi obiektu drugiego.

W przypadku zakończenia punktu wyliczenia kropką, kolejny punkt wyliczenia rozpoczyna się dużą literą. Jeśli zaś punkt wyliczenia kończy się średnikiem, kolejny punkt rozpoczynamy od małej litery. Nie stosuje się przecinków na końcu punktu wyliczenia.

16. Pisząc tekst nie używa się podkreśleń lub **pogrubień**. *Kursywą* pisze się wyrazy pochodzenia obcego.

17. Tabele i rysunki umieszcza się w tekście poszczególnych części pracy. W przypadku bardzo dużej ich liczby można zamieścić je w osobnej części pracy.

Tabele i rysunki numeruje się osobno, to znaczy jest osobna numeracja tabel i osobna numeracja rysunków. Gdy w tekście odwołuje się do rysunków i tabel, robi się to w sposób następujący: „Jak pokazuje rysunek 2 ...”, „W tabeli 1 przedstawiono...”.

Tabele i rysunki muszą mieć swoje tytuły i opisy. Zapisujemy je nad tabelą i rysunkiem. Dla wszystkich tabel i rysunków powinien być stosowany konsekwentnie ten sam styl w całej pracy. Na przykład:

Tabela 1.

Koncepcje więzi rodzinnych
pod Adnotacja. Źródło:

Rysunek 1.

Genogram rodziny Simpsonów
pod Adnotacja. Źródło:

Wszystkie tabele i rysunki powinny być dokładnie i jasno opisane oraz wyjaśnione, tak aby było wiadomo co przedstawiają. Bardzo ważną sprawą jest to, aby tabele i wykresy nie powielały informacji zawartych w tekście. Wykresy i rysunki mają być stosowane tylko wtedy, gdy ważna treść będzie lepiej przekazana w formie obrazu.

W związku z tym, że nie ma jednego standardowego wzoru (to jest konkretnych szablonów) jak powinno wyglądać graficzne przedstawienie danych, to należy zapoznać się z instrukcjami oraz zasadami graficznego prezentowania wyników i przygotowania wykresów zawartymi w różnych podręcznikach do statystyki. Nieprawidłowe graficzne przedstawienie wyników może prowadzić do ich zniekształconego odbioru. Ważne! Nie wolno kopiować tabel

i wykresów do pracy bezpośrednio z obliczeń wykonanych przez pakiety statystyczne. Należy te tabele i wykresy odpowiednio edytować.

18. Przy podawaniu wyników wnioskowania statystycznego trzeba uwzględnić poniższe informacje: wartość testu statystycznego, liczbę stopni swobody, poziom istotności. Na przykład: $t=3,81$, $df=1,59$, $p<0,05$. Stopnie swobody można również podawać w nawiasach zaraz po symbolu testu statystycznego: $F(1,59)=6,73$. Należy zwrócić uwagę, że kursywą pisze się symbole statystyczne, wartości liczbowe już nie. W tabelach wartości istotnych różnic między średnimi lub istotnych korelacji oznacza się gwiazdką (*). Zazwyczaj, jedna gwiazdka, gdy istotność jest na poziomie 0,05, dwie gwiazdki gdy istotność na poziomie 0,01, trzy gwiazdki gdy istotność na poziomie 0,001. Należy zamieścić notę wyjaśniającą zastosowanie gwiazdek.

Wyniki określonych analiz statystycznych opisuje się przy użyciu pewnych przyjętych fraz i sformułowań. Niestety nie ma jednego szablonu dla opisu obliczeń i wyników poszczególnych statystyk. Na przykład nie ma jednego wzoru sformułowań wykorzystywanych przy opisie wyników korelacji. W związku z tym przy opisywaniu własnych wyników, należy sięgnąć do już istniejących opracowań, które wykorzystują te same analizy statystyczne i wykorzystać styl (sformułowania) użyte w tym opracowaniu.

19. Akapit: wyjustowany, z wcięciem pierwszej linii od lewej strony, wydzielony według zasady „jedna myśl – jeden akapit”. Akapit kończy się przyciśnięciem klawisza ‘enter’ po kropce ostatniego zdania akapitu. Rekomendowana wielkość akapitu to nie więcej niż 15 wersów i nie mniej niż 3 zdania. Reguły dotyczące długości akapitu odnoszą się zasadniczo do części teoretycznej pracy magisterskiej. Bardzo ważne, aby była zachowana spójność przekazu, to znaczy aby przejścia między akapitami nie były gwałtowne. Wywód ma mieć charakter linearny.

20. Tryb, czas, osoba. Tekst pisze się w trybie oznajmującym. W części teoretycznej oraz w dyskusji wyników używa się czasu teraźniejszego. Przy opisie przeprowadzanego badania używa się czasu przeszłego. Tekst powinien być napisany w trzeciej osobie lub bezosobowo.

21. Tekst pracy magisterskiej pisze się stylem naukowym. Warto przeczytać przed pisaniem kilka fragmentów dobrze napisanych prac naukowych dla przyswojenia właściwego stylu. Styl naukowy jest bardziej formalny i uporządkowany, a przede wszystkim logiczny i obiektywny. Należy używać języka jasnego, prostego, precyzyjnego i zrozumiałego. Należy unikać stwierdzeń kategorycznych. Nie używa się słowa „udowodnić” w tekstach psychologicznych!

22. Przed wydrukowaniem, należy sprawdzić pracę pod względem edycyjnym i formalnym. Zdania mają być zbudowane zgodnie z zasadami gramatyki, należy też zwrócić uwagę na interpunkcję, słownictwo i wyeliminowanie błędów literowych.

Literatura cytowana (liczebność: odpowiednia do tematyki, polsko- i obcojęzyczna, ok. 60% do 40%, choć i to pozostaje do ustalenia z uwagi na dostępną literaturę, głównie nowszej, ale i klasycznej; w spisie literatury nie numeruje się poszczególnych zapisów bibliograficznych, nie dokonuje się również podziału na różne źródła, można jedynie wydzielić netografię).

Punktem odniesienia pozostają standardy APA:

Skimina, E., Harasimczuk, J., Ciecuch, J. (2022). *Podstawowe standardy edytorskie naukowych tekstów psychologicznych w języku polskim na podstawie reguł APA 7*. Warszawa: Wydawnictwo Liberi Libri, <https://doi.org/10.47943/lib.9788363487560>

W tychże standardach APA 7 proponuje się nie umieszczać w zapisie bibliograficznym nazwy miejsca publikacji ani nazwisk tłumacza / tłumaczy. Na przykład:

Obecnie

Strelau, J. (2019). *Różnice indywidualne. Historia – determinanty – zastosowania* (wyd. 2). Scholar.

Wcześniej

Strelau, J. (2019). *Różnice indywidualne. Historia – determinanty – zastosowania* (wyd. 2). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Obecnie

Seligman, M.E.P. (2011). *Pełnia życia. Nowe spojrzenie na kwestię szczęścia i dobrego życia*. Media Rodzina.

Wcześniej

Seligman, M.E.P. (2011). *Pełnia życia. Nowe spojrzenie na kwestię szczęścia i dobrego życia*. Poznań: Media Rodzina. (tłum. A. Jankowski).

W spisie literatury cytowanej znajdują się noty bibliograficzne tylko tych pozycji, do których odwołania znajdują się w tekście głównym.

Kolejność pozycji w spisie literatury cytowanej jest alfabetyczna; o kolejności decyduje nazwisko pierwszego autora. Przedrostki szlacheckie uwzględniamy w porządku alfabetycznym jeżeli tworzą całość z nazwiskiem – Van der Berg, J.H.

Gdy wykorzystujemy kilka publikacji, których pierwszym autorem jest ta sama osoba, pierwszeństwo uzyskują publikacje samodzielne. Na przykład:

Kowalski, J. (2012). *Tytuł*

Kowalski, J., Nowak, A. (2010). *Tytuł*

Gdy jest kilka publikacji, gdzie pierwszy autor jest ten sam, a zmieniają się współautorzy, o kolejności decyduje nazwisko drugiego autora (bądź kolejnych, gdy jest to zespół autorów):

Kowalski, J., Baranowski, C., Nowak, A. (2012). *Tytuł*

Kowalski, J., Nowak, A., Baranowski, C. (2010). *Tytuł*

Publikacje tych samych autorów porządkuje się według daty wydania, rozpoczynając od prac wydanych wcześniej. Jeżeli prace opublikowane przez tego samego autora są wydane tym samym roku korzystamy z oznaczeń małymi literami (dodawanymi po roku wydania); należy sprawdzić, która praca w danym roku ukazała się wcześniej i ona otrzymuje pierwszeństwo (patrz wyżej: Odwoływanie się do więcej niż jednej pracy):

Kowalski, J. (2010a). *Tytuł*

Kowalski, J. (2010b). *Tytuł*

Podaje się nazwiska i inicjały imion wszystkich autorów danej publikacji. Jeśli autorów jest 20 lub więcej (rzadko, ale się zdarza), to zapisujemy nazwiska jedynie (!) 19 pierwszych i umieszczamy (...)

Przywoływanie pozycji ze spisu literatury cytowanej w tekście pracy magisterskiej:

Jedno nazwisko: Costa, 1992 lub Costa, 1992, s. 33

Dwa nazwiska: Costa i McCrae, 1992 lub Costa i McCrae, 1992, s. 33

Trzy nazwiska i więcej: Costa i in., 1992 lub Costa i in., 1992, s. 33

Zapis odsyłaczy do wielu publikacji ze spisu literatury cytowanej w jednym nawiasie w tekście pracy magisterskiej (według alfabety):

(Baldasaro, 2013; McCrae i Costa, 2007; Thalmayer i in., 2011).

Przykłady zapisu w spisie literatury cytowanej

Książka:

Costa, P. T., McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual*. Psychological Assessment Resources.

Artykuł w pracy zbiorowej:

De Raad, B., Perugini, M. (2002). Big Five factor assessment: Introduction. W: B. De Raad i M. Perugini (red.), *Big Five Assessment* (s. 1–26). Hogrefe and Huber Publishers.

Artykuł z czasopisma naukowego:

Wilemberek, J., Jarema, M. (2020). Z historii polskiej psychiatrii: paragnomen. *Psychiatria Polska*, 54(6), 1255–1261. <https://doi.org/10.12740/PP/109763>

Ashton, M. C., Lee, K. (2005). Honesty-Humility, the Big Five, and the Five-Factor Model. *Journal of Personality*, 73(5), 1321–1353. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2005.00351.x>

Artykuł przyjęty (zaakceptowany) do publikacji:

Strus, W., Ciecuch, J., Rowiński, T. (w druku). Polska adaptacja kwestionariusza IPIP-BFM-50 do pomiaru pięciu cech osobowości w ujęciu leksykalnym. *Roczniki Psychologiczne*.

Wystąpienie na konferencji naukowej (plakat / poster):

Strus, W., Ciecuch, J., Rowiński, T. (10–14 lipca 2012). *Polish version of Big Five Aspects Scales from International Personality Item Pool* [plakat]. The 16th European Conference on Personality, Triest, Włochy.

Przyjęte sposoby zapisu literatury cytowanej należy stosować konsekwentnie w odniesieniu do wszystkich pozycji zebranych w spisie literatury pracy magisterskiej.